

**Databehandling
i
Slektsforskning**

Dis

SLEKT OG DATA

Nr 1/1991 Årgang 2

Løssalg kr. 35.-

SLEKT OG DATA
P.b. 47, 1430 ÅS

Redaktør:
Alf Christophersen tlf. 02 45 41 97

Abonnement
for bibliotek og lignende institusjoner
kan tegnes for
1991: kr. 75-

Annonsepriser:	1. gang	4. ganger
1/2 side	kr. 150,-	kr. 500,-
1/1 side	kr. 300,-	kr. 1000,-
Bakside	kr. 500,-	kr. 1400,-

Betaling for originalarbied kommer i tillegg.

**Annonser kan tegnes ved henvendelse
til
DIS-Norge
Pb.47
1430 ÅS**

Foreningens adresse:

DIS-Norge
Pb. 47
1430 ÅS

SLEKT OG DATA

Medlemsblad for DIS-Norge

Nr 1. Årgang 2 ISSN 0803-0510

DIS-Norge - Styrets medlemmer 1991:

(privat-adresse og -telefon)

Leder: Wilhelm Færden
Bergslia 19, 0870 OSLO 8, telf. (02) 23 23 36

Kasserer: Sjur Madsen
Postboks 47, 1430 ÅS
telf. (09) 94 13 44, kontortelf. (09) 94 20 65

Øvrige styremedlemmer:

Alf Christophersen
Ernæringsinstituttet, Universitetet i Oslo
PB. 1046, Blindern, 0316 Oslo 3
telf. (02) 45 41 97, fax. (02) 45 41 94

Arne M. Sandlie
2750 GRAN, telf. (063) 30620

Grethe Flood Vigerust
Nordtvetvn. 5
0952 Oslo 9
telf. arbeidssted (02) 23 74 80
fax. (02) 23 74 89

Gunnar Aabøe
3766 SANNIDAL
telf. og fax (03) 99 09 90 (kontortelf. (094) 50466)

Varamedlemmer:

Anne Blakkestad
Grefsenvn. 21A, 0482 Oslo 4
tlf. 71 20 07 privat 72 62 55 jobb 72 62 59 fax.

Ragnhild Prøytz
Strandpromenaden 5, 3190 Horten
tlf. 033 46 658.

Styrets medlemmer svarer gjerne på spørsmål
vedrørende foreningens virksomhet, og medlemsskap
oppnås ved henvendelse til styret.

Formannens spalte.....	s. 4
Redaktørens spalte.....	s. 4
Styrets beretning om virksomheten i 1990.....	s. 5
Kort referat fra DIS-Norges første ordinære generalforsamling,.....	s. 6
Omvisning i Riksarkivet.....	s. 7
Informasjonsmøter.....	s. 9
Etterlysning.....	s. 9
Bokanmeldelse.....	s. 9
DIS - Norge Resultat, regnskap og budsjett.....	s. 10
DIS - Norge Balanse pr. 31.12.1990	s. 11
Fra kassereren.....	s. 12
Datafangst fra folketellingene.....	s. 13
Viktig melding.....	s. 14
Norsk Utvandermuseums Slektshistoriske Utvalg.....	s. 14
Standardisering av databaser.....	s. 15
Slekstforskningsprogrammet Family Edge.....	s. 16
Mennesker og moter i 1890-årenes Kragerø.....	s. 21
Søking i Frk. Børresens fotoarkiv på BBS'en Slektforum, tlf. 03 990 991.....	s. 27

Formannens spalte

Kjære Dis medlem

I referatet fra vår første ordinære generalforsamling, som er gjengitt i dette nummer, fremgår at styret fikk oppfylt sitt ønske om å få kvinner valgt inn i styret. Jeg ønsker Grethe Flood VIGERUST, Oslo velkommen som medlem og Anne BLAKKESTAD, Oslo og Ragnhild PRØYTZ, Horten velkommen som varakvinner. Styret holder møte omtrent en gang i måneden hvor disse tre deltar og de representerer hver på sin måte et betydelig bidrag til ledelsen av vår forening.

Samtidig må jeg takke Gunnar THORVALDSEN for hans virke i styret. Hans nye arbeidssituasjon gjorde det dessverre umulig for ham å stille til gjenvalg, men vi ser frem til hans fortsatte støtte til vår virksomhet.

Det som nå særlig ligger meg på hjertet på det nåværende stadium av oppbygningen av DIS-Norge er en bedret kontakt med våre medlemmer der dette er mulig. Vi kan godt tenke oss å stille opp på andre foreningers medlemsmøter,

eventuelt arrangere fellesmøte - forutsatt et rimelig forvarsel. Vi hører gjerne fra våre medlemmer og andre interesserte.

Det utkommer i Norge så mange slekts-, personal- og lokalhistoriske tidsskrifter at det er nærmest umulig for noen enkeltperson å følge med. DIS-Norge ber vennligst om å bli gjort oppmerksom på innhold som har relasjon til "Databehandling i Slektsforskning", gjerne ved at man sender det angjeldende hefte til vår forening. Om ønskes kan vi gjengi innlegget i "Slekt og Data", hvis vår redaksjon finner at innlegget faller innenfor vårt tidsskrifts ramme.

Vi tar gjerne inn i "Slekt og Data" andre foreningers møteprogram (halvsårsprogram) når disse omfatter slektsforskning/databehandling.

Vennlig hilsen
Wilhelm Færden

Redaktørens spalte.

Det er med stor beklagelse at dette nummeret av Slekt og Data har blitt sterkt forsinket. Hovedårsaken til dette har vært at maskinen som ble brukt til setting ble omprioritert i bruk og Pagemaker fjernet og videre at Pagemaker v. 3.00 ikke fungerte på noen som helst måte på min egen maskin sammen med Windows 3.0.

Den gode nyheten er at nå har DIS-Norge investert i egen Pagemaker v. 4.0. Jeg

håper derfor at fremtidige nummere vil være i rute.

En annen forutsetning for utgivelse i tide er at vi har stoff til avisen! Har **du** noe å bidra med, så tar vi imot med stor takk. Manus kan sendes på 3.5 " diskett til redaktøren, Alf Christophersen, adresse se 2. omslagsside.

Eks. på artikler kan være om slektsprogrammet ditt, hva man kan bruke en scanner til og annet relevant man kan bruke EDB til innen slektsforskning.

DEADLINE 10.JUNI

Styrets beretning om virksomheten i 1990.

Foreningen ble stiftet på den konstituerende generalforsamling holdt i ZEB-auditoriet, Universitetet på Blindern fredag 12. januar 1990 i nærvær av 22 fremmøtte.

Det valgte styret har i 1990 bestått av:

Leder Wilhelm Færden
Kasserer Sjur Madsen
Øvrige medlemmer
 Alf Christophersen
 Arne M. Sandlie
 Gunnar Thorvaldsen
 Gunnar Aabøe.

Det er i årets løp holdt 8 styremøter.

Ved utgangen av det første virksomhetsåret har foreningen xxx medlemmer.

Det første åpne medlemsmøte ble arrangert 12. desember i Biologibygget, Universitetet på Blindern med ca. 45 fremmøtte. Amanuensis Kåre A. Andersen holdt foredrag med tittelen: "Faglige krav til historiske kilder på elektronisk form". Produsenter/forhandlere demonstrerte slektsprogrammer. Det ble servert kaffe/kaker.

DIS-Norges medlemsblad "SLEKT og DATA" er utkommet med to numre, som er tilsendt medlemmene i posten.

Medlemmer av styret har representert DIS-Norge i Kungälv 3. og 4. mars ved DIS-Väst's møte og i Vårdnäs, Linköping 27. og 28. oktober ved 4:e Nordiska Symposiet om Datorhjälp i Släktforskningen. DIS-Norge stilte med to foredragsholdere i symposiet: Richard Schumann - "Søkbare databaser for slektforskere" og Alf Christophersen - "Internasjonal nettverk-kommunikasjon".

Det er drevet livlig PR-virksomhet for DIS-Norge, som er omtalt i medlemsblad til en rekke andre foreninger både norske og nordiske, på utstillinger og i nærradio.

Foreningens økonomi vil fremgå av det vedlagte, reviderte regnskap.

Oslo, 12. januar 1991.

Styret i DIS-Norge

Wilhelm Færden Sjur Madsen
Alf Christophersen Arne M. Sandlie
Gunnar Thorvaldsen Gunnar Aabøe

SLEKTGRANSKERE.

Hold orden på dine slektsopplysninger med EDB-programmet "Slektssystemet" for IBM-kompatible PC'er (Norsk versjon av Family History System). Mange gode rapportmuligheter. Alle menyer og brukerhåndbok på norsk. Kr. 300,- + oppkrav.

Jørg Eirik Waula
Berglivn. 5a
4030 Hinna
Tlf. 04-58 23 32 e. kl. 1600

Kort referat fra DIS-Norges første ordinære generalforsamling,

holdt fredag 8. februar 1991 i
Riksarkivbygningen, Oslo.

Før selve generalforsamlingen ledet fire ansatte ved Riksarkivet de ca. 45 fremmøtte på en omvisning i Riksarkivbygningen. I en egen artikkel i dette heftet redegjør Grethe Flood Vigerust for arkivverkets organisering og for denne meget interessante omvisningen.

Generalforsamlingen ble ledet av Wilhelm Færden, styrets leder.

Forsamlingen godkjente formelt innkallingen til møtet og dagsordenen.

Styrets årsberetning og årsregnskapet, som gjengis i dette heftet, ble sammen med revisors beretning godkjent og styret meddelt ansvarsfrihet.

Den foreslåtte tilleggs-endring av vedtektenes § 6 om at den årlige generalforsamling velger 2 varamedlemmer til styret, ble vedtatt. DIS-Norges någjeldende og fullstendige vedtekter er gjengitt i dette heftet.

Tre styremedlemmer var på valg:
Wilhelm Færden,
Sjur Madsen og
Gunnar Thorvaldsen.

Generalforsamlingen gjenvalgte Wilhelm Færden som leder av styret for ett år. Sjur Madsen, Ås ble gjenvalgt som kasserer for to år. Til nytt medlem av styret etter Gunnar Thorvaldsen, som ikke kunne ta gjenvalg, ble valgt Grethe Flood Vigerust, Oslo for to år. Til varamedlemmer av styret ble valgt Ragnhild Prøytz, Horten og Anne Blakkestad, Oslo. Styret består forøvrig av Alf Christophersen, Songe, Arne M. Sandlie, Gran og Gunnar

Aabøe, Sannidal, som alle tre i 1990 ble valgt for to år.

Til revisor ble Olaf S. Bakken, Gjerdrum gjenvalgt.

Tre innkomne forslag fra medlemmer ble besluttet oversendt til styret for videre behandling.

Kontingenten for 1991 ble fastsatt slik:

Vanlig personlig medlem	Kr. 125.-
Foreninger, historielag o. lign.	Kr. 250.-
Abonnement på "Slekt og Data" for bibliotek og lignende offentlige institusjoner	

Kr. 75

Det fremlagte budsjett for 1991, basert på de vedtatte kontingentsatser og med et overskudd på kr. 12.000.-, ble godkjent. Budsjettet er gjengitt i dette heftet.

Under sakslistens punkt 15: Øvrige poster, ble det referert et forslag mottatt fra Samarbeidsrådet for Historielaga i Oppland til felles standard for registreringspraksis av kirkebøker, folketellinger, skifteprotokoller m.v. Forslaget ble oversendt styret for videre behandling.

Etter avslutningen av generalforsamlingen ble det kort redegjort for det planlagte 5. Nordiske Symposium om Databehandling i Slektsforskning som vil bli arrangert for første gang i Norge senhøstes 1991 av DIS-Norge. (Se omtale annet sted i dette heftet).

Under møtet ble det servert kaffe og kringle i Riksarkivets kantine.

OMVISNING I RIKSARKIVET

av

Grethe Flood Vigerust

Fredag 08.02.91 holdt DIS Norge generalforsamling i Riksarkivets kantine. Før selve generalforsamlingen ble det gitt en omvisning for de ca. 40 frammøtte i riksarkivbygningen. Omvisningen ble ledet av Tore H. Vigerust, Brita Rikheim, Gunnar Thorvaldsen og undertegnede. Hensikten var å gi et lite innblikk i Riksarkivets bestand, bl.a. arkivmateriale som slektsforskere kan ha nytte av.

Denne artikkelen tar sikte på å gi et resyme av omvisningen for dem som ikke hadde anledning til å møte. Først vil jeg si litt om arkivverkets organisering. Deretter vil jeg forsøke å gi en oversikt over det materiale som ble vist fram.

Litt om det norske arkivverket

I Norge har vi ett riksarkiv med sete i Oslo og i alt sju statsarkiver, som ligger i Oslo, Hamar, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø. Til sammen utgjør dette **arkivverket** med Riksarkivaren som øverste leder.

Riksarkivet (RA) er Norges sentralarkiv for arkivsaker fra sentrale myndigheter i tiden før og etter 1814: departementer, direktorater, Høyesterett, militære overkommandoer og riksembetsmenn. I tillegg til slike offentlige arkivsaker har RA bl.a. privatarkiver, dvs. arkiver etter privatpersoner, organisasjoner, firmaer osv., en større kartsamling, en diplomsamling.

RA består av ulike avdelinger med ansvar for mottak og bevaring av arkiver fra sentrale myndigheter: Eldre avdeling (arkiver før 1814), Yngre avdeling 1 (departementsarkiver m.v.), Yngre avdeling 2 (militærarkiver), Privatarkivavdelingen og Edb-avdelingen. Nå er forøvrig også Norsk Historisk Kjeldeskrift-Institutt blitt innlemmet i RA som Kjeldeskrift-avdelingen. Avdelingene er igjen slått sammen slik at de danner to Stor-avdelinger under ledelse av hver sin avdelingsdirektør. F.eks består Stor-avdeling 2 av de to Yngre-avdelingene, Privatarkiv-avdelingen og Edb-avdelingen.

RA har også et eget bibliotek med en samling som omfatter bygdebøker fra hele landet, litteratur om enkelte slekter, historiske- og personalhistoriske tidsskrifter, biografiske oppslagsverk, trykte matrikler osv. Dels står dette oppstilt på lesesalen, dels må det lånes fra bibliotekets magasin.

Statsarkivene er lokale arkiver hovedsakelig for arkivsaker fra regionale embetskontorer, f.eks. kirkebøker, pantebøker, skifte- og rettsprotokoller. Hvert statsarkiv har en statsarkivar som sin øverste leder. Statsarkivet i Oslo (SAO) er lokalt arkiv for Østfold, Akershus, Oslo, Buskerud, Vestfold og Telemark, og det har sine kontorer i riksarkivbygningen.

Når det nye statsarkivet på Kongsberg står ferdig, vil imidlertid arkivmaterialet for Buskerud, Vestfold og Telemark bli overført dit.

Omvisningen

Deltakerne på omvisningen ble delt i 2 grupper, hvorav undertegnede ledet den som startet "sin ferd" i ekspedisjonen og på lesesalen i 1. etasje. Den andre gruppen startet i magasinene. Da imidlertid begge grupper fikk orientering om det samme, tar jeg utgangspunkt i den gruppen jeg ledet.

Gruppen fikk først en orientering om ekspedisjonsskranken. Her står RA's og SAO's kataloger oppstilt, og her bestiller publikum både arkivsaker fra magasinet og de av SAO's kirkebøker som finnes på mikrokort. Her får man også skjema for utfylling av innlån av arkivsaker fra inn- og utland, samt søknadsskjema om tilgang til klausulerte arkiver. Forøvrig er det reoler med kataloger som publikum selv kan betjene.

På lesesalen fikk gruppen en orientering om de ulike typer litteratur som her finnes: oppslagsverk, bygdebøker, adressebøker, statkaldenre, matrikler, tidsskrifter, Diplomatarium Norvegicum, Norske Rigs-Registranter osv. Til dette kommer **papirkopier** av

- (1) de eldste kirkebøkene (2)
- Sogneprestenes- og Fogdenes manntall 1664-66
- (3) Jordebøker (Stattholderarkivet)
- (4) Folketellingen 1801 (5)
- Hovedlistene for Folketellingen 1891.

Viktig materiale på lesesalen er også **mikrofilmer** av bl.a. kirkebøker, skifteprotokoller og tingbøker (fra de fylker som SAO ikke dekker), folketellingen 1865, emigrantprotokoller, Lassens samlinger osv. Til dette kommer mikrokort av 1801-, 1875- og 1885-tellingene, samt emigrantprotokoller (emigranter fra Bergen). Til slutt bør nevnes kortregistraturen (ikke fullstendig) over skifter fra de eldste skifteprotokollene.

I magasinene fikk begge grupper en orientering om arkiver i RA og SAO som særlig slektsforskere har nytte av.

Blant RA's arkivsaker bør nevnes lensregnskaper og foderegnskaper (Rentekammeret), Personalia- og Genealogicasamlingen, Manuskript- og Håndskrift-samlingen. Fra Danske Kanselli / Norske Innlegg 1648 hadde Tore H. Vigerust hentet fram Mandrup Schjønnebølles anevåpen i farger. Og fra Nils Stubs lagtingsprotokoll

fikk vi se den eldste stamtavle i Norge (1572).

Av annet RA-materiale i magasinet bør nevnes folketellingene 1865 (er mikrofilmet) og 1891 (må lånes i original) som dekker hele landet, samt folketellingene 1875 (på mikrokort for Christiania, resten lånes i original), 1885 (mikrokort) og 1900 (lånes i original) som dekker de fylker SAO har ansvar for.

Gruppene fikk også høre om privatarkiver i RA som inneholder mye slektshistorisk materiale, f.eks. arkivene etter A. Faye (Pa 15), W. Lassen (Pa 51), A. W. Rasch (Pa 149), Chr. Morgenstjerne Munthe (Pa 185). I enkelte privatarkiver etter bedrifter vil man også kunne finne manntall o.l. som kan ha interesse for slektsforskere. Samkatalogen for privatarkiver som står oppstilt i skranken, gir forøvrig stikkordsmessig oversikt over arkivenes innhold, og hvor de er plassert (RA, Univ.biblioteket osv.) Det finnes også kataloger for det enkelte privatarkiv, f.eks. Rasch og Faye.

Gruppene fikk også en kort omtale av arkivsaker i SAO som slektsforskere gjerne benytter: kirkebøker (60 års klausul; lånes bare ut i original dersom mikrokort er uleselig eller de ikke er filmet), skifteprotokoller, panteregistre, pantebøker, emigrantprotokoller og tingbøker. Til dette kommer også samlinger med opptegnelser om ulike slekter: Delgobes, Klæboes og Hielms samlinger.

Dette var i korte trekk de arkiver, samlinger osv. i RA og SAO som ble presentert under omvisningen. Det finnes også materiale som kan ha slektshistorisk interesse i RA's militære arkiver, dvs. i militære ruller (Kommanderende General) og lister over militære skifter (Generalauditøren). Hvis det forøvrig skulle være interesse for omvisninger seinere, kan dette ordnes og avtales med Riksarkivet.

Lykke til!

Informasjonsmøter

For å få fart i arbeide med oppbygging av DIS-Norge, vil vi henstille til våre medlemmer å komme sammen i områder av passende størrelse, slik at reiser over for store avstander kan unngås. Innen slike områder kan en tenkes å ha selvstendige styrer. En av fordelene med egne avdelinger er at det er lettere å få økonomiske tilskudd fra kulturnemder og andre givere til det arbeid som etterhvert vil komme igang.

Vårt fremtidige arbeid er mangesidig. Vi skal skaffe tilveie opplysninger og videreformidle kunnskaper om maskinutstyr av forskjellig slag, det samme gjelder programmer for slektstavler og lign. Vi må samle oss en liste over personer som kan snakke om en rekke forskjellige temaer. Tenk på hvilket enormt felt det er å ta for seg de forskjellige typer av kildemateriale. Vi er takknemlig for tips om navn på kåsører og emner, som kan brukes både i nærmiljøet og lenger unna.

Med de mål vi setter oss, er det en annen sak som må få stor prioritet, nemlig å spre kunnskap om det forslag til STANDARD for registrering av kildemateriale som DIS-Norge ved undertegnede har påtatt seg å distribuere. Over det ganske land er en nå utålmodig etter å komme igang med å få benyttet sine PC'er til slik registrering. Kontakt oss, og vi hjelper med råd.

Red. anm. ASM har av styret fått i oppdrag å komme med skisser for hvorledes man kunne tenke seg en lokal organisering av DIS-Norge på landsplan. Det er flere måter å gjøre dette på, og har du forslag, ta gjerne kontakt med ASM (adresse på s. 3)

Ad Standard for registrering av historiske data, så er dette en sak som ASM har tatt på seg frivillig. Har du ideer omkring emnet, ta kontakt med ASM snarest!

For annen kommunikasjon, ta kontakt med foreningen direkte ved adresse Pb. 47, 1430 ÅS. fax 09 94 25 63 eller på tlf. 09 94 13 44 på kveldstid.

Etterlysning.

Etterlysning 1/91, DORPH

Jeg er interessert i å få forbindelse med personer som har dette navn i sine anrekker, eller sidelinjer. Navnet er en fortyskning av gårdsnavnet TORP ved Idd gamle steinkirke, og forvandlingen skjedde under et prestestudium.

Arne M. Sandlie

2750 Gran

Tlf. 063 30 620.

Bokanmeldelse.

Vestoppland har tidligere gitt ut som spesialhefter "Manntallene fra 1664-1666" for alle kommuner i Vestoppland og Valdres. Nå bearbeides "Mandskapsrulle udi Toten Wardal og Birie" for årene 1662, 1665, 1693 - 1696 og 1700. Heftene koster 50 kr. pr. stk. Heftene ligger også på diskett, ikke modem. For diskett, kontakt Berit Østby-Deglum, Fauchaldsgt. 17, 2800 Gjøvik.

Det er mer under arbeid, og Vestoppland Slekthistorielag må berømmes for sitt initiativ, og heftene anbefales på det beste.

AMS.

DIS - Norge

RESULTAT REGNSKAP OG BUDSJETT

DRIFTSINNTEKTER *****	REGNSKAP	BUDSJETT
	1990	1991
3010 KONTINGENTER VANLIG	16.650.00	31.250.00
3011 KONTINGENTER LAG	4.850.00	12.500.00
3210 MØTEINNTEKTER	500.00	1.500.00
3510 SLEKT & DATA - ANNONSEINNT.	0.00	4.000.00
3520 SLEKT & DATA - LØSSALG	35.00	140.00
SUM SALGSINNTEKTER	22.035.00	49.390.00
 DRIFTSKOSTNADER *****		
6710 KONTORREKV. OG TRYKKSAKER	1.791.50	4.000.00
6810 TELEFON	341.50	600.00
6850 PORTO - FORENINGSDRIFT	3.426.00	5.000.00
6860 SLEKT & DATA - TRYKKING	7.150.00	14.400.00
6861 SLEKT & DATA - PORTO	2.288.10	5.500.00
6862 SLEKT & DATA - ANNET	0.00	0.00
7320 ÅRSMØTE	0.00	1.000.00
7321 MEDLEMSMØTER	348.70	1.000.00
7322 STYREMØTER	0.00	1.000.00
7325 NORDISK SYMPOSIUM	1.276.00	1.500.00
7329 ANDRE MØTEUTGIFTER	2.015.85	3.000.00
SUM DRIFTSKOSTNADER	18.637.65	37.000.00
8070 RENTEINNTEKTER	444.86	500.00
SUM FINANSINNTEKTER	444.86	500.00
ÅRSRESULTAT	3.842.21	12.890.00
Forslag til disponering:		
- Overføres udisp. overskudd	3.842.21	12.890.00

DIS - Norge

BALANSE

PR. 31.12.1990

EIENDELER		1990

OMLØPSMIDLER		
1070	INNESTÅENDE PÅ POSTGIRO	9.467.21
1210	DIVERSE FORDRINGER	375.00
1410	UBETALT KONTINGENT	- - - - 0.00
SUM EIEDELER		<u>9.842.21</u>
EGENKAPITAL OG GJELD		

		GJELD
2490	PÅLØPTE KOSTNADER	3.600.00
2610	FORSKUDDSBET. KONTINGENT	- 2.400.00
SUM GJELD		<u>6.000.00</u>
EGENKAPITAL		
2910	KAPITAL 1/1	0.00
2980	OVERFØRT RESULTAT	3.842.21
KAPITAL 31/12		3.842.21
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		9.842.21

OSLO, 31. DESEMBER 1990

Wilhelm Færden Alf Christophersen Gunnar Aabøe

Gunnar Thorvaldsen Arne Sandlie Sjur Madsen

Fra kassereren

Innbetaling av medlemskontingenten går svært bra. Vil dog minne etternølerne om at den beste hjelp er å betale kontingenten nå straks.

Da vårt adressearkiv har vært lagt om, og fortsatt vil bli under 'justering', vil vi sette pris på meldinger om feil, mangler o.l. omgående.

ØNSKER DU Å BLI MEDLEM I DIS ?

Send da bare en postgiro på kr. 125 direkte til vår konto 0824 0764750 og oppgi navn, adr, tlfnr så blir du automatisk medlem.

SLEKT OG GÅRD EDB-PROGRAM FOR SLEKTSFORSKERE OG LOKALHISTORIKERE

Programmet gir muligheter for å søke i: anetavler, etterslekt og slektslinjer (Under søkingen kan persondata og familiedata endres.), beboerlister, brukerlister, eierlister, gårdslister, opplysningslister for personer og gårder (Listene kan endres under søkingen.), familiefil, personfil og gårdsfil. Muligheter for søking etter spesielle data, fødselsdager o.l. Muligheter for sortering på alle felt i personfila.

Utskriftsmuligheter:

- Anetavler (11 forskjellige utskrifter (4 hovedtyper tavler) som alle kan sendes til skjerm, skriver eller lagres på diskett (bl.a. 30-generasjons og 100-generasjons anetavler.)
- Etterslekt. (3 typer utskrifter).
- Familier (enkeltfamilier, alle familiene i en anetavle, alle familiene på en gård.)
- Beboerlister, brukerlister, eierlister, gårdslister og opplysninger.
- Kalender.

Kalender med alle høytider og søndager i kirkeåret fra 1620 til 1820 (Kan brukes i alle datoregistreringer).

Dersom du ønsker å se hvordan programmet fungerer kan du bestille en demoversjon til kr 80,- + mva og porto. En fullversjon av programmet koster kr. 625,-.

Tilleggsprogrammer:

SLTEKST: Brukervennlig tekstbehandler med dobbelt menysystem med hjelpemeny, makroer, tegnefunksjon, opp til 6 tekstvinuer på skjermen samtidig mm. Kan hente inn data/rapporter fra Slekt & Gård og redigere alle tekstfiler som brukes i Slekt & Gård.

SLCOM: Eksport/import av GEDCOM-filer for å utveksle data med andre programmer som brukes til slektsforskning.

Programmene kan bestilles hos:

**Sigmund Bårdvik
Mellomvn. 4 B
8660 OLDERSKOG**

DATAFANGST FRA FOLKETELLINGENE

Av Gunnar Borvik

På Jæren har Klepp Historie- og Ættesogelag startet arbeidet med å registrere historiske data på datalesbart medium.

.....

Som leserne er kjent med gjennom en fyldig artikkel i nr. 2/90 har Registreringssentralen for Historiske Data (RHD) under Universitetet i Tromsø arbeidet med registrering av historiske data siden 1981. Ressursene er begrenset og det er langt fram før databasen er så omfangsrik at den kan gi svar på flertallet av henvendelsene.

På en slik bakgrunn kan en saktens fabulere over muligheten til å øke innsatsen gjennom en “maurtue operasjon”. Hva kan ikke “tusen maur” bidra med, om de vil bygge en tue? Om vi kunne få en mindre gruppe i hver kommune til å bygge sin egen database, da kunne vi gi RHD en skikkelig håndsrekning. Er en slik tanke mulig å realisere?

Idag vil jeg svare, ja. I Klepp Historie- og Ættesogelag har to ivrige medlemmer i løpet av høsten registrert folketellingen for 1900 for kommunen. Den inneholdt 2608 personer. (1,2 promille av “maurtua”.) Siden vi nå har tråkket opp noen fotspor, vil jeg gjerne fortelle litt om arbeidet.

Det er en selvfølge at dataene må bli lagret likt for hele landet. Hva er mer nærliggende enn å benytte den “datamasken” som RHD allerede har i bruk. RHD var velvilligheten selv og sendte meg “masken(e)”. Et enkelt datafangstprogram laget jeg selv. (Distribueres gjerne til andre.) Vi har tillatt oss et lite avvik og starter hver rekord med en stjerne (*). Det har vi funnet hensiktsmessig, når filen senere manipuleres i tekstbehandler.

Mikrofilmene for folketellingsprotokollene fantes på det lokale bibliotek. Skal en registrere på hobby-basis, må det skje på kveldstid og i week-

ender. Altså var et privat leseapparat nødvendig. I fotobutikken fant jeg et utrangert IKOLUX J12 lysbildeapparat til 200 kr. Det hadde 100 watt halogenlampe og utmerket linse. Med haufil skar jeg vekk overflødig “leamikk” for bildeveksling og erstattet den med to glassplater, som føringskanal for filmen. Et par knekter ble skrudd på, og de ble aksling for filmrull og tomspole.

Bildene er helt førsteklasses. En liten ulempe er det at bildestørrelsen på mikrofilmen er 24x42 mm, siden lysbildeapparatet er beregnet for 24x36. I praksis gir dette ingen problemer. Den høyre delen av protokollsiden er gjerne blank. Kodak, Oppesgård, hadde tomspole.

Under registrering har jeg leseapparatet stående litt bak venstre skulder. Skjermen er i all enkelhet et stort hvitt papir.

Det tok 11 timer å registrere de første 500 personene. Korrektur m.v. er ikke medregnet. Senere er medgått tid ikke målt. Datafilen ble på 235 kBytes.

RHD benytter tegnet ‘<’ som feltseparator. Etter å ha konvertert det til komma og benyttet en database med CSV (Comma Separated Variables) innlesing, kan vi nå sortere og gjøre utvalg av alle data akkurat slik vi måtte ønske.

Et problem vi har støtt på underveis er “hvordan skal vi registrere usikre data?”. Det er ikke alle protokollførere som har like god håndskrift. Et slikt praktisk spørsmål tar kanskje DIS NORGE seg av?

.....

Viktig melding

Forslag til STANDARD for registrering av kirkebøker m.m

Ved Arne M. Sandlie

Det er et meget stort savn at det ikke finnes et STANDARD SKJEMA for registrering av data fra kirkebøker, folketellinger, skifteprotokoller, utvandrerlister, m.m.

Samarbeidsutvalget for historielagene i Oppland var klar over forholdet, og nedsatte et eget utvalg som skulle komme med et forslag til en slik STANDARD.

Utvalget har bestått av: Ola Tovmo, Dombås, - Richard Fauskrud, Lillehammer, - Jon Kolden, Lom, - og med Kjell Håkon Reistad Gausdal som leder.

Kontakt til DIS-Norge er Arne M. Sandlie, 2750 GRAN. Kopi av forslaget kan bestilles på denne adresse, send med kr. 25,- i frimerker til dekning av kopiering og porto.

Det er meget viktig at alle som har planer om å bruke sin PC-maskin til å få registrert data fra alle kildematerialer, nå vil samordne sitt arbeide, I første omgang ber vi om kommentarer til forslaget for å få det best mulig, og at svarene kommer så raskt som mulig.

Vi vil også gjerne ha melding om noen allerede har registrert slike data, og eventuelt vil gjøre arbeidet tilgjengelig for et felles arkiv eller for andre interessenter.

Men først og fremst: Kontakt oss om forslaget til STANDARD. - Bestilling også over tlf. 030 30 620.

NUSU

Norsk Utvandrer museums Slegtshistoriske Utvalg.

Referat ved Arne M. Sandlie

NUSU hadde innbudt endel slektsforskere og lokalhistorikere til et informasjonsmøte på Norsk Utvandrer museum på Domkirkeodden i Hamar, lørdag 23. februar.

Det møtte folk fra Oppland, Hedmark og

Romerike, og hovedhensikten med treffet var, foruten å fortelle om Museet og virksomheten der, samt samarbeidet med Nordmannsforbundet, å drøfte oppbyggingen av et databasert arkiv ved Norsk Utvandrer museum.

Vi ble ønsket velkommen av den nye styreren, Knut Djupedal, som fortalte om museets virksomhet og ønskemål, som blandt annet omfatter innsamling av aktuelt materiale som har med utvandring å gjøre. En utvandring som også omfatter innenlandsk flytting av enkeltpersoner og hele familier.

Djupedal klimpret også på gitaren og foredro noen viser fra utvandrer miljø i USA.

Doris Mae Vogt-Eriksen fortalte om Nordmannsforbundets virksomhet i inn- og utland, og om forbindelsene med enkeltpersoner og utvandrerlag i statene. Samarbeidet med Utvandrer museum faller helt naturlig inn i deres virksomhet.

Punktet "Oppbygging av databasert slektsarkiv ved Norsk Utvandrer museum" var meget interessant. Det viser seg at institusjonen arbeider med de samme problemer som DIS-Norge og slektsforskere har, nemlig søken etter en brukbar Standard for registrering av tilgjengelig kildemateriale, som kirkebøker, skifteprotokoller, utvandrerlister, m.m. Jeg fikk under dette punkt anledning til å fortelle litt om DIS-Norge og hva vi sysler med.

Det jeg er mest glad for er at jeg fikk anledning til å legge frem opplysninger om det eminente arbeide som 4-mannsutvalget fra historielagene i Oppland har utført, ved på meget kort tid å lage et forslag til et STANDARD skjema for registrering av de opplysninger som ligger i kirkebøker, utvandrerlister, folketellinger, skifteprotokoller, m.m. Utvalget har hatt en sammensetning som fremgår av foregående innlegg. Kjell Håkon Reistad, Gausdal har fungert som leder.

Forslaget ble delt ut til en rekke interessenter, og NUSU vil studere det for eventuell bruk. Både 4-mannsutvalget og DIS-Norge ved Arne M. Sandlie vil samarbeide videre for tilpasning til behovet.

Tilslutt snakket Ole Granum om emigrasjonskilder i Oppland, Hedmark og

Romerike, og fikk hjelp av Asgeir Østli, som tidlig i programmet hadde tatt for seg utvandringen fra disse områder, og ga en rekke interessante opplysninger.

Videre fikk representanter fra forskjellige områder etter tur ordet og ga opplysninger om slike kilder i sine distrikter. Det viser seg at det er mye mer stoff som allerede er bearbeidet, som er under arbeid, og som er planlagt, enn en ville tro - det er både gledelig og positivt, og må oppmuntres.

Det var bred enighet om at behovet for slike informasjonsmøter er stort, samtidig som det også må avsettes mer tid til en prat mann og mann imellem.

Personlig vil jeg anbefale alle historikere og slektsforskere å ta kontakt med Norsk Utvandrermuseum på Hamar for et samarbeid.

Arne M. Sandlie

Standardisering av databaser av Flemming Graversen

Hvordan er det i dag?

Det er pr. i dag ingen definert standard for hvordan en database for kirkebøker, folketelling og andre kilder skal se ut. Men det er flere registreringsprogrammer for slike databaser og en del informasjon er allerede registrert. Disse databasene eksisterer i ulike format da programmene er laget av forskjellige personer med ulike motiver for hva basene skal brukes til. Det er heller ikke alle som har lagt vekt på å registrere ALL informasjon fra kildene.

Hvordan bør det være?

Poenget med databaser for kirkebøker, folketellinger og andre kilder er at informasjonen skal finnes tilgjengelig på en database. Jeg mener her ALL informasjon. Databasene skal være kildetro hvis det skal være noen vits å ha slike baser. Hvis de ikke er det, må man nem-

lig tilbake til orginalkilden for å sjekke - og hva var da vitsen En annen fordel med databaser er at det er mange ganger hurtigere å finne informasjon - spesielt for sårne som meg som ikke leser gotisk flytende.

OK! Hvis vi hadde en standard for hvordan slike databaser skal se ut, og at denne standarden er åpen for alle de som lager programmer, så ville vi være sikret å få en database som inneholder all informasjon uansett hvem som lager programmet. Grensesnittet ut mot brukeren vil jo variere med hvem som lager programmet, og det er jo bra da vi har forskjellige oppfatninger om hvordan et skjermbilde skal se ut. Fritt marked osv.....

Databasen må ha mulighet for å legge informasjon ut på et standard format som slektsprogrammene bruker (GEDCOM). Det bør også defineres et format for å overføre informasjon mellom databaseprogrammene, slik at man sikrer seg at all informasjon overføres. Når det gjelder bruk av informasjonen må det være opp til de som skal bruke informasjonen å ha programmer som kan lese inn denne informasjon fra de formatene som sendes ut. Databaseprogrammene skal KUN konsentrere seg om å samle informasjonen på en database og IKKE ta stilling til hva denne informasjonen skal brukes til!

Hva skjer nå?

Jo, Samorganisasjonen for Historielagene i Oppland fylke har hatt en gruppe i arbeid som har begynt en slik definisjon. Jeg oppfordrer andre historielag til å ta en nærmere titt på denne og kommentere denne. DIS-Norge sitter på en kopi av rapporten og de tar sikkert imot kommentarene også. Arbeidet har faktisk kommet så langt at man med enkelte program kan begynne registreringen i dag. Historielaget i Gausdal kan også hjelpe til med informasjon. La oss nå gjøre noe med denne standardiseringen slik at vi alle kan dra felles nytte av det!

Slekstforskningsprogrammet Family Edge

Utgave 2.5

En kort beskrivelse ved Tom Laget

Family Edge er et dataprogram som hjelper slektsforskere å organisere, holde orden og enkelt se sammenhenger mellom personene sine. Etter hvert som en samler opplysninger om mange personer vil et manuelt arkiv ikke strekke til, eller i alle fall gjøre alt arbeid veldig tungvint. Den typen informasjon som en slektsforsker samler inn er meget godt egnet for databehandling i og med at den er så strukturert.

Family Edge er utviklet av en slektsforsker i USA som etter å ha prøvd mange programmer på markedet ikke fant noen han likte. Grunntanken i utformingen av Family Edge er at det skal være enkelt å bruke og raskt til å utføre alle funksjoner. Det kreves ingen spesiell opplæring for å få utbytte av programmet. Det er bare å begynne å registrere personene sine og raskt få frem både slektskap i slekts-trær og lister over etterkommere.

Trykk F3 i programmet og du får et slektstre (Pedigree chart!)

Velg: Person #, Avslutte?

+_____

/

+_____ /

+_____ /

Trond ØSTBY /

+#11_____ /

/12 Aug 1955^L 4 Jul 1990 /

+_____

/ /

/ +_____ /

/ +_____

/Per LARSEN

+#9_____ Ola HANSEN

/29 Sep 1955^L21 Jun 1990 +#2_____

/ Ektef.:#10 Petter HANSEN /12 Feb 1870^11 Mai 1938

/Eva KARLSEN +#3_____ /Kari ANDERSEN

/ /12 Mai 1895^19 Sep 1978 +#1_____

/Tove HANSEN / 21 Aug 1870^12 Des 1940

+#6_____ /

27 Nov 1929^L21 Jun 1990 /

+_____

/Rita OLSEN /

+#5_____ /

3 Feb 1896^13 Nov 1966 +_____

Merk : Navn KAN være forkortet

(navnene er oppdiktet)

Funksjoner

For alle personer registreres følgende hovedopplysninger: etternavn, fornavn, fødselsdato og sted, dødsdato og sted, yrke, kommentarer og hvem som er far, mor og ektefelle. I tillegg tildeler systemet hver person et fortløpende nummer som systemet bruker for å holde orden på personene. Det er ikke noe du skal bekymre deg om. Den eneste gangen du behøver å bruke nummer er når du registrerer hvem som er far, mor eller kone til en person. De personene hvis nummer du bruker behøver ikke engang å være

registrert enda. Dette er alt som skal til av forbindelser mellom personer, resten tar Family Edge seg av automatisk.

Dette er registreringsbildet der du jobber mest:

```
- Skrive over - 14:59 ----- 501 Personer i filen -
  Br.Mrk. 1:           Br.Mrk. 4:           Br.Mrk. 7:           Br.Mrk. 10:
  Br.Mrk. 2:           Br.Mrk. 5:           Br.Mrk. 8:           Br.Mrk. 11:
  Br.Mrk. 3:           Br.Mrk. 6:           Br.Mrk. 9:           Br.Mrk. 12:

-E----- Person #9 -----
  Etternavn :LARSEN                                     Kj. :M
  Fornavn :Per
  Fødselsdato :29 Sep 1955                                NORGE  Kommune :Oslo
  Sted :Finmarksgata 23a
  Dødsdato :lever 21 Jun 1990                            NORGE  Kommune :Nannestad
  Sted :Fråstad Gård
  Gravsted :
  Yrke :Bonde
  Far # :
  Mor # :
  Ektefelle # :10 KARLSEN, Eva
  Notat :
- EKTESKAP -----
23 Jun 1976 Gjerdrum kirke, Nannestad Kom N til #10 KARLSEN, Eva
```

Redigere, Neste, Forrige, Lete, Tilføye, Slette, Ordne, Gren, #, Avslutte?

I tillegg finnes det egne vinduer som du kan hente frem, eller la systemet hente frem automatisk mens du registrerer, der du kan føre inn ekstraopplysninger. Dette gjelder f.eks. begravelse der du bl.a. kan registrere teksten fra gravsteinen i tillegg til alle de vanlige opplysningene. Andre bilder der du kan registrere ekstraopplysninger er: dåp, historie, immigrasjon, giftemål og skilsmisser, nummer på barnet i søskenflokk, alternative foreldre (dvs. adoptivforeldre), kilder, merker og testamente.

Når du registrerer er det ofte at f.eks. samme etternavn eller gårdsnavn går igjen flere ganger. For å spare skrivearbeid husker Family Edge automatisk hva du sist fylte ut i hvert enkelt felt. Hvis samme opplysning skal skrives inn en gang til, er det bare å trykk på en tast så vil Family Edge automatisk fylle ut feltet for deg. I tillegg er det mulig å lagre lengre tekststrenger som såkalte makroer som kan hentes frem overalt i programmet.

Rapporter:

Det er på funksjonstastene laget 8 forskjellige grafiske rapporter som du kan se på skjermen og skrive ut når som helst. Rapportene er: sortert navneliste, slektstre (pedigree chart) med opptil 31 generasjoner, standard familieoversikt, utvidet familieoversikt som også tar med alle opplysninger om barnebarn (denne

funksjonen er unik for Family Edge), anetavle med automatisk generering av anenummer, etterkommere, familieforhold mellom to personer (Family Edge kan 19 forskjellige), og en fullstendig utskrift av alle opplysningene om en enkelt person.

Ved et enkelt trykk på F5, får du frem en enkel anetavle:

<<< ANETAVLE >>>		Velg : Person #, Avslutte?	
For: #8 Frank Østbye	/	/	
ANE# PERSON NAVN	FØDT	DØD	
***** Generasjon 1 *****			
1 #8 Frank Østbye	/	/	
***** Generasjon 2 *****			
2 #9 Per Larsen	/ 29 Sep 1955/L21 Jun 1990		
3 #10 Eva Karlsen	/ 7 Apr 1956/L21 Jun 1990		
***** Generasjon 3 *****			
4 #11 Trond Østbye	/ 12 Aug 1955/L 4 Jul 1990		
5 #6 Tove Hansen	/ 27 Nov 1929/L21 Jun 1990		
***** Generasjon 4 *****			
10 #3 Petter Hansen	/ 12 Mai 1895/ 19 Sep 1978		
11 #5 Rita Olsen	/ 3 Feb 1896/ 13 Nov 1966		
***** Generasjon 5 *****			
20 #2 Ola Hansen	/ 12 Feb 1870/ 11 Mai 1938		
21 #1 Kari Andersen	/ 21 Aug 1870/ 12 Des 1940		
***** SLUTT PÅ FIGUR *****			

Søking:

Når du begynner å få mange personer registrert er det viktig at programmet lar deg finne de igjen på en enkel måte. I Family Edge starter du med å søke deg frem til den første personen du er interessert i fra det vanlige registreringsbildet. Velg **Lete**, og du kan søke etter en person etter nummer, etternavn, fornavn eller sted. Du behøver ikke vite hele navnet, skriv inn det du vet og la maskinen gjøre resten. Når du har funnet første person fortsetter programmet å søke i bakgrunnen til alle er funnet mens du kan fortsette å jobbe. Family Edge bruker indekserte filer for at søk skal gå så raskt som mulig.

Bla i mellom personer:

Når du har en person på skjermen kan du bruke Page Up/Page Down eller Forrige/Neste tastene til å bla mellom personer. Vanligvis når du blar viser maskinen deg forrige/neste person med nummer mindre eller større enn personen du er på. Men, når du har utført et søk, har maskinen lagret en liste over de personer som ble funnet. Når du nå blar mellom personer så følger maskinen listen som tilfredstilte søket istedet. F.eks. hvis du søkte etter personer med et bestemt etternavn, kan du nå bla imellom personer med dette etternavnet.

Det er en egen bryter i programmet som du kan endre når du måtte ønske det som lar deg bytte mellom å bla mellom personer etter nummer, etternavn, fornavn eller sted. Bare trykk CTRL S til du har det valget du vil bruke. Du kan f.eks. søke etter personer med et etternavn, bla i mellom de en stund, så bytte til å bla etter nummer for å titte på de personer som er i nærheten av personen du har funnet.

Bla i mellom familier:

Trykk F4 og du viser fram en familie med far, mor og barn på skjermen. Hvis det er flere giftemål kommer alle med. Fra dette bildet kan du gå til familiene til personene du ser ved å bruke:

Venstre pil	- Far
Høyre pil	- Mor
Pil ned	- tilbake
Pil opp	- Ektefelle

tasten til å bla til de andre familiene. Hvis man f.eks velger Venstre pil vil man se familien til faren hvor personen i utgangspunktet da vil være i listen over barn. Det er her også mulig å rennummerere barna i søskenflokk.

Hoppe mellom beslektede personer:

En ting som er unik med Family Edge er muligheten til å hoppe direkte mellom beslektede personer i et slektstre. Denne funksjonen kombinert med muligheten til å bla mellom personer vil bringe deg direkte til den personen du er interessert i og også rundt i denne personens familietre.

Hoppe langs et 7 generasjoners slektstre:

Når du er på personen du er interessert i å se nærmere på slektstreet til, trykker du **Gren**, og får opp et minislektstre grafisk tegnet nederst på skjermen. Dette treet kan du bevege deg rundt i med piltastene samtidig som registreringsbildet bytter mellom å vise deg opplysningene til personen du er på. Du beveger deg med bl.a følgende taster:

Venstre pil	- Far
Høyre pil	- Mor
Pil ned	- Barn
Pil opp	- Ektefelle

Du kan selvfølgelig når som helst bruke noen av redigeringsfunksjonene eller søke videre etter andre personer.

Hoppe direkte til andre beslektede personer:

Istedet for å gå langsmed dette minislektstreet kan du istedet hoppe direkte fra personen du ser på direkte til andre slektninger ved å bruke ALT tasten sammen med en tast på kalkulatortastaturet. Du kan bevege deg med bl.a. følgende taster:

ALT venstre pil	- Far
ALT høyre pil	- Mor
ALT End	- forrige søsken
ALT Page Down	- neste søsken
ALT pil ned	- første barn
ALT pil opp	- ektefelle

Alle disse søke og hoppe funksjonene gjør det fantastisk enkelt å ikke bare finne frem til den personen du er interessert i men også hele familiegruppen rundt denne personen. Du kan f.eks. søke opp en person med et nummer, hoppe til vedkommendes yngre bror, hoppe videre til brorens kone, ta opp et minislekts-tre på konen og hoppe til hennes bestemor på morssiden, hoppe til bestemorens søster, så videre til søsterens mann, så til hans søster og videre til hennes eldste barn — og så endre måten å bla på til å bla mellom personer med barnets etternavn. Når du kombinerer disse enkle funksjonene kan du komme deg rundt i en familie og se på slektskapsforhold på en helt ny måte.

Eksport/import

Det er mulig å direkte importere databasen fra PAF.

Det er også mulig å eksportere og importere filer i GEDCOM format. Dette formatet kan de fleste slektforskerprogram håndtere, slik at utveksling av data kan gjøres.

Andre funksjoner:

Når du ser på en person kan du velge hva nederste del av skjermbildet skal vise av opplysninger. Du kan velge mellom besteforeldre, søsken, ektefelle, barn, historiske notater eller LDS informasjon.

Denne informasjonen kan du skifte mellom bare ved å trykke gjentatte ganger på CTRL S.

Det er ingen datobegrensninger, programmet forstår 18 forskjellige måter å skrive en dato på og i tillegg kan du skrive den på din egen måte hvis du ønsker det. Datoer du ikke er sikker på kan også skrives inn som: før en dato, etter en dato, circa en dato og mellom to datoer.

Det kan være opptil 62 barn pr. familie.

Du kan registrere et ubegrenset antall giftemål pr. person.

Alle utskrifter kan gå som bakgrunnsutskrift, dvs. at du kan fortsette å registrere mens skriveren jobber.

Ikke vær redd for å skrive over tekst, du kan alltid angre og få igjen originalen.

Alle skjermbilder kan lagres som en fil og/eller skrives ut.

Det finnes en egen notatblokk.

Du har en egen tekstbehandler for historiske notater der du kan skrive så lange avhandlinger du føler for til hver enkelt person.

Det er eget bilde med plass for opptil 22 kildeangivelser pr. person.

Du kan når som helst hoppe til DOS og utføre andre ting på maskinen.

Du kan også gjøre en logisk analyse av basen for å sjekke at det ikke er feil i registreringene. Eks. i et giftemål må de være av forskjellig kjønn og de må f.eks. være over 14 år for å få barn. Det er 10 forskjellige logiske regler som kontrolleres.

Krav til maskinen:

Det finnes tre versjoner av programmet. En liten som ligger på forskjellige BBS'er rundt omkring.

Denne versjonen er begrenset til maksimalt 500 personer pr. database. Det finnes også en større kommersiell versjon som kan ha opptil en million navn i databasen og som også har flere muligheter enn shareware utgaven. Den kommersielle versjonen heter Family Edge Plus og leveres som amerikansk eller norsk utgave.

Programmet krever en IBM PC kompatibel maskin med 256K RAM og 35 FILES i CONFIG.SYS, to diskettstasjoner eller en diskettstasjon og harddisk. Den lille utgaven er laget for å kunne kjøre fra en PC med kun to diskettstasjoner. Den store utgaven av programmet trenger 530K til 800K på disken avhengig av hvor mange skriverdrivere du har installert og om dokumentasjonsfilene skal ligge på systemet. I tillegg trengs for 500 registrerte personer ca. 150K.

Mennesker og moter i 1890-årenes Kragerø

Et utvalg bilder fra fotograf Børresens arkiv

AV HÅKON FINSTAD

“Et bilde er bedre enn et mord!” - Dette hjertesukket kom engang fra en herværende redaktør av en av våre lokalaviser. I de tider - det er mange år siden nå - var det heller dyrt å reproducere fotografier, både i bøker og aviser. Lang tid tok det også, for småbypressen hadde ikke egne klisjeanstalter. Så fikk en i de fleste tilfeller unnvære illustrasjoner, til tross for at redaktøren så inderlig vel visste at bilder var godt stoff.

Går vi hundre år tilbake i tida, ser vi at lokalavisene så å si var kjemisk rensket for illustrasjoner. Bare ved store anledninger, f.eks. kongebesøket i Kragerø i 1891, finner vi enkelte portretter som lever litt opp i spaltene.

Så dersom vi vil vite hvordan byen og våre forfedre så ut for om lag hundre år siden, er avisene ingen god kilde.

Men fotografer var det flere av i Kragerø, og til alt hell er ikke så rent lite fotomateriale bevart helt fram til vår tid. Her ligger lokalhistoriske kilder av stor verdi og bare venter på å bli publisert. I denne artikkelen skal vi ta for oss en slik fotosamling som er bevart nesten komplett. Det gjelder frøken Børresens arkiv fra årene 1889 til 1895. Vi har fått anledning til å se nærmere på denne interessante samlingen av negativer på glassplater, og vi har plukket ut noen godbiter som vi gjerne vil servere i det følgende.

Men først noen ord om fotografen og hennes atelier. Det er ytterst lite vi vet om selve personen. I boka “Eldre norske fotografier” er det nevnt at Elisabeth Børresen stilte ut kolorerte fotografier på den første fotografutstilling i Kristiania 1900. Høyst sannsynlig er hun identisk med frøken Børresen som

hadde atelier i Kragerø få år i forveien. Stort flere biografiske opplysninger har det ikke vært mulig å finne.

Hun har imidlertid etterlatt seg to verdifulle fotoprotokoller fra Kragerø-årene. Den første er kronologisk ordnet og begynner med platenummer 101 den 12. desember 1895. Platenummeret kan tyde på at hun har startet sin forretning noe tidligere, men så langt i forveien kan det ikke ha vært. Siste nummer er 3268 og er datert 31. desember 1895. Den andre protokollen er ordnet alfabetisk på kundenes navn.

Når hennes protokoller og fotosamling er bevart fram til i dag, kommer det av at generasjoner av Kragerøfotografer faktisk har “arvet” hverandre, dvs. de har overtatt eller kjøpt både atelierer og arkiver etter hverandre. Det var selvsagt lønnsomt å eie en eldre fotosamling, - tidligere kunder kunne komme og be om nye kopier av de gamle platene.

Av et avertissement i “Kragerø Tidende” 31/12-1889 ser vi at fotograf Børresen har etablert seg med atelier i skomakermester C.A. Nielsens gård i byen. Dette atelieret eksisterer faktisk den dag i dag, men er nå bare i bruk som lager. Det er i 2. etasje i Strandbergs radio- og TV-forretning (det tidligere “Sko-hjørnet”), Storgt. 17. Vi vet at fotograf Aksel Fridtjof Johansen holdt til her i mange år, og sannsynligvis overtok han atelieret i 1896, etter at frøken Børresen hadde sluttet. A.F. Johansen flyttet i 1911 til “fotografgården” på Kirketomta (seinere kjent som “Bardusgården”, nå revet). Bare to år etter solgte han sitt firma til Even og Ole Jørgensen, bedre kjent som fotograffirmaet Brødrene Jørgensen, Kragerø. Disse overtok samlingene etter både Børresen og Johansen. Da så Even Jørgensens

barn, Ragnhild og Arne Dahl Jørgensen, avviklet sin forretning i 1989, ble hele tre store fotoarkiver overtatt av fotograf Jan Hasseleid, Kragerø. Han sitter nå med en helt unik og imponerende samling negativer som går hundre år tilbake i tida. Hvor mange enkelt-fotografier det dreier seg om, har han vel ennå ikke full oversikt over. Det har vært antydning et tall henimot 100 000.

Frøken Børresens arkiv er nå registrert på data, slik at det er svært lett å finne fram i det. En kan søke både på personnavn, stedsnavn og yrkesbetegnelse, og svarene kommer hurtig og greit fram på skjermen. Folk som er interessert i å finne sine forfedre avbildet i denne samlingen, kan henvende seg enten til fotograf Hasseleid, til Kragerø Bibliotek, Berg - Kragerø Museum, eller til historielagene i kommunen. De har alle dette arkivet i sine datamaskiner.

Børresens arkiv teller altså mer enn 3000 numre, hvorav de fleste er bevart. Alt dreier seg om negativer på glassplater. De er i to størrelser, visittkortformat, her ca. 6 x 9.5 cm., og kabinettformat, 12 x 18 cm. Hovedtyngden av platene er i det minste formatet, men fotografiene kan selvfølgelig forstørres.

Den alt overveiende del av bildene er såkalte atelierfotografier. Ytterst få ble tatt i andre lokaler enn C.A. Nielsens gård, og bare tre-fire er friluftsbilder. Frøken Børresen må ha likt seg best inne i atelieret. Kanskje var det brysomt å frakte med seg fotoutstyr ut av huset, og muligens var det slik at folk var mest interessert i å bli portrettert.

Den alt overveiende del av bildene er derfor portretter. Det er folk i alle aldre, - barn, skoleelever, konfirmanter, brudepar, ulike yrkesutøvere, familier, venner, diverse andre grupper som sportsentusiaster og amatørskuespillere. Det er eldre mennesker, og faktisk hendte det at også avdøde ble fotografert, liggende i kisten.

I 1890-årene var fotografier for lengst blitt allemannseie. Bilder i visittkortformat var billige, og de var uhyre populære. Folk samlet på fotografier av slekt og venner, de byttet bilder med hverandre, og de skaffet seg innstikksalbum av forskjellige størrelser og priser. Lekre album i gedigent skinn lå gjerne fremme i stasstua, og de ble flittig studert av besøkende. For amerikafarere og familie som satt hjemme i Norge var det viktig å ha bilder av hverandre. Slik kunne de bevare minnet om sine nærmeste, selv om de kanskje aldri ville treffes igjen.

I Børresens arkiv finner vi folk fra alle samfunnslag og fra alle deler av distriktet, - de kom fra Jomfruland og Stråholmen ytterst ute og fra langt inne i landet helt opp til Drangedal. Selvsagt var det slik at velstandsfolk hadde best anledning til å la seg avbilde. Men fotografier var ikke lenger kunstprodukter for de få, de var blitt hvermanns malerier.

Dessuten kledte folk seg gjerne i sin beste stas når de gikk til fotografen. Det var ikke umulig å forhøye sin status ved hjelp av litt fine klær, og slik sett kan vi si at fotografiene virket demokratiserende. Det er sjelden vi ser folk i simpelt arbeidsantrekk.

I tillegg fikk de god hjelp av fotografen til å bli plassert i vakre og fornemme omgivelser. I atelieret var det bakgrunnstepper og andre rekvisita som hensatte kundene både i herskapslokaler og i antikke templer. De står lett henslengt mot gedigne balustrader eller hviler seg ved romerske søyleganger.

I atelieret kunne alt fikses. En kunne gå på ski i bomullssnø, en kunne ro eller seile på vannet. Og aller helst kunne en trekke selve naturen inn i fotografens verksted, med skjønne palmetrær og skigarder i lett romantisk blanding.

Resultatet var vel ikke alltid helt vellykket, sett med moderne øyne. Det kunne lett bli noe teatralisk over det hele, og folk flest var ikke vant til å posere på en slik krampaktig måte.

Selve fototeknikken skulle heller ikke gjøre det lettere for dem. Bildene krevde ganske lang eksponeringstid, og særlig i dårlig lys. En måtte derfor stå i ro, ellers kunne fotografiet fort bli uskarpt. Kanskje er det grunnen til at de fleste ser så alvorlig ut på disse gamle bildene. Det var vanskelig å kunne fikse et smil i mange sekunder.

Ikke desto mindre må en beundre fotografens fine håndverk. Frøken Børresens portretter er klare og skarpe som om de skulle ha blitt tatt i dag. Hun er flink til å bygge opp gruppebilder, og i mange tilfeller får hun godt fram personenes karaktertrekk, særlig i nærbilder av litt større format, kabinettfotografiene. Hun må ha hatt et spesielt håndlag med barn, og la oss starte med å presentere noen av hennes barneportretter.

KILDER

Philippe Aries: Barndommens historie. Oslo 1980.
Liv Hilde Boe: At lade sig forevige. Artikkel i Norsk Fotohistorisk Årbok 1981/82.
Susanne Bonge: Eldre norske fotografer. Bergen 1980.
Else M. Boye og Finn P. Nyquist: Norsk familiealbum. Oslo 1969.
R. Broby-Johansen: Kropp og klær. Oslo u.å.
Bygdebok for Sannidal og Skåtøy, bd. II, Skåtøyboka. Kragerø 1950.
Folketellingene for Kragerø by 1875 og 1900. Mikrofilm, Statsarkivet i Oslo.
"Kragerø Blad", 8/3-1947. Inger Sandberg: Fotografen. Om Even Jørgensen og firmaet Brødrene Jørgensen. "Kragerø Tidende", 31/12-1889.
"Vestmar", 12/1 og 17/1-1893, 22/4-1911 og 16/10-1989.

Westhrin, Tore: Tidlige fotografer i Kragerø. Årsskrift 1982 for Kragerø og Skåtøy Historielag.

En spesiell takk til Mona Abrahamsen, Trygve Braatø, Edna Dippner, Jan Hasseleid, Arne Sandaas og Bjørn Sandberg for verdifull hjelp og opplysninger.

Artikkelen har også vært trykket i "Historieglimt 1990", Årsskrift for Kragerød og Skåtøy Historielag, s 68-88.

Et damemenneske av eleganteste slag, som skåret ut av en motejournal. For en nydelig kjole, og hvilke broderier! En hatt som prikken over i'en. Kanskje skjuler de et høyt oppsatt hår. Parasollen og kikkerten fullender bildet, sammen med de romantiske kulissene. I fotoprotokollen leser vi at det er fru Olaf Pettersen som har latt seg avbilde den 25. august 1891.

Nydelige, lille Karen Elise Børresen (en slektning av fotografen?) er plassert midt ute i “naturen”. Og så fine klær hun har på seg! Fløyelskjole med påsydde dobbelte striper, en elegant heklet krave. Dessuten sorte strømper og knappstøvler med lakksnute.

På denne siden: Fire hausne sportsjenter med skiutstyr, fotografert en januardag i 1893. Nr. 3 fra venstre (i lysere drakt) gjenkjenner vi som Bodil Catharina Biørn (f. 1871). Hun ble utdannet som diakonisse og kom til å virke som misjonær i Armenia. Hvem de andre på bildet er, vet vi ikke. Vi legger merke til de subbside skjørtene, - først omkring 1910 ble det vanlig at "touristinder" stilte opp i skidrakt med bukser. Fotografen ville sikkert ha beskåret dette bildet, men vi har valgt å presentere det i sin helhet. Vi ser overlyset fra takvinduet i atelieret, og vi legger merke til at "snøen" dekker bare en del av gulvet!

Søking i Frk. Børresens fotoarkiv på BBS'en

Slektforum, tlf. 03 990 991.

Påfølgende utskrift er hentet fra Slekts-Forum BBS og viser hvorledes det er mulig ved hjelp av datamaskin og modem å lete etter informasjon i Frk. Børresens fotoregister. Kolonnen til venstre inneholder bestillingsdato neste er navn og siste kolonne er platenummer på fotografiet. Finner du oldefar etter et søk i databasen kan du til og med bestille bildet av ham ennå !!

***** Velkommen til søkedøren på Slekts-Forum BBS. *****

Hovedmeny

- 1 Folketellinger.
- 2 Forskerregister
- 3 Historiske bøker.
- 4 Kirkebøker.
- 5 Fotoregister.

- D. Laste ned loggfil.
- G. Avslutte (logge av)
- L. LOGG av/på
- Q. Avslutte (Tilbake til BBS'en)
- X. Ekspert modus av/på
- V. Vise hovedmeny.
- M. Grafikkmodus av/på.

(319) Main Command (? for help): 5

Fotoregister.

1) Frk. Børresens fotoregister Kragerø 1889-1896.

(319) Sub Command (? for help): 1

(&)=AND, (|=OR, (?)=Help, (Enter)=Abort)

Searchstring: **Marie Jensen&jomfrulnad**

=====> Frk.Børresens fotoarkiv Kragerø 1889-1896.

31.12.1895,Bankchef Bergs 3 Børn i Baaden Vikt.,3255
31.12.1895,Margit og Asta Berg,3256
31.12.1895,**MARIE JENSEN JOMFRULAND**,3257
31.12.1895,Hr. G. Biørns 2 Børn,3258
31.12.1895,Hr. Biørns lille Pige,3259
31.12.1895,Ragnar Biørn,3260
31.12.1895,fra Langø Gruppe,3261

Time used: 00:00.26

Number of hits: 1

Press <Enter>:

Fotoregister.

1) Frk. Børresens fotoregister Kragerø 1889-1896.

(315) Sub Command (? for help): 1

(&)=AND, (|=OR, (?)=Help, (Enter)=Abort)

Searchstring: **sømand**

=====> Frk.Børresens fotoarkiv Kragerø 1889-1896.

14.06.1890,Marie Knudsen Helf.,388

14.06.1890,Hr. Johan Svendsen,389

14.06.1890,Fremed **SØMAND**. Adr. Petter Nilsen (Andølingen) Knæb.,390

14.06.1890,Karen Knudsen Kab.,391

14.06.1890,Karen Knudsen Knæb.,392

14.06.1890,Elise Hermansen,393

22.06.1890,Karl Martin Andreasen Ødegaarden Værk,394

18.08.1890,Hr. Alfred Natvig,552

18.08.1890,Henry Diedriecks Brystbil.,553

18.08.1890,(Fremed **SØMAND**) Henry Diedriecks Helf.,554

19.08.1890,Edvard Fagelberg Kammerfors,555

19.08.1890,Frøken Sofie Borchgrevinch A.B.,556

19.08.1890,Hagbarth Poulsen,557

19.08.1890,Hr. Lewis Dahll Gr. 6 Visit,558

11.10.1890,Gustav Krogsrud,699

13.10.1890,Gjerløff & Laumann Gr. 2,700

13.10.1890,Laumann (**SØMAND**),701

13.10.1890,Nils Amundsen Gr. 3,703

13.10.1890,Rolf Svendsen,704

15.10.1890,Willie Krogsrud,705

30.08.1891,Skolelærer Lines Børn Gr. 2,1274

30.08.1891,Hanna Klausen Knæbl.,1275

30.08.1891,**SØMAND** Jensen,1276

30.08.1891,Cappelen,1277

30.08.1891,Lundgreens Hund,1278

01.09.1891,Andreas Hansen Kirkeholmen,1279

01.09.1891,Grønaas (?),1280

12.09.1891,Nikoline Endresen,1324

14.09.1891,Hr. Anders Krogsrud,1325

14.09.1891,Edvard Svendsen **SØMAND**,1326

15.09.1891,Dorthea Halvorsen Kilen Knæbld.,1327

15.09.1891,Styrmand Jens Danielsen Kiil,1328

15.09.1891,Kristen Nilsen Konen Frelsesarméen,1329

15.09.1891,Annine Gabrielsen,1330

Time used: 00:00.27

Number of hits: 14

Press <Enter>:

5. Nordiske Symposium for Databehandling i Slektforskning

vil finne sted 25. til 27. oktober 1991

Sted:

Vestoppland Folkehøgskole
Brandbu

Påmelding av foredrag eller veggutstilling.

Jeg ønsker å delta med foredrag med tittel: _____ med varighet på

☐ 15 min, ☐ 30 min, ☐ 45 min.

Jeg vil ha behov for følgende spesialapparater (overhead, lysbildefremviser etc.)

Jeg ønsker å delta med veggutstilling og ønsker reservert ☐ m² veggflate. Tittel på utstilling vil være _____.

Foreløpig deltakerpåmelding:

**Ja, jeg ønsker å delta på 5. Nordiske symposium for Databehandling i
Slektforskning!**

Jeg ønsker ☐ ikke overnatting.

Jeg ønsker å bo på ☐ folkehøgskolen,

☐ enkeltrom, ☐ dobbeltrom,

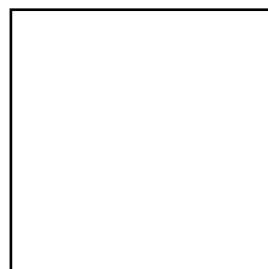
Jeg ønsker å bo på ☐ hotell,

☐ enkeltrom, ☐ dobbeltrom,

**Vennligst returner denne slipp for
foreløpig påmelding av foredrag eller
deltakelse innen 1. juli.**

**Endelig påmeldingsslipp kommer i Slekt
og Data nr. 2.**

**Tidsfrist for endelig påmelding
1. september.**

DIS-Norge
c/o Wilhelm Færden
Bergslia 19
0870 Oslo 8

OVERSIKT OVER BBS'ER SOM KJØRER SLEKTKONFERANSEN

OSLO: Thunderball Cave, Tlf: 02 56 67 17 og 02 56 67 18

LYNGDAL: Southboard BBS, Tlf: 043 43880 (fire linjer)

SANDEFJORD: Dasan Databank, Tlf: 034 59530 / 034 58377 / 034 58662

BODØ: Midnight Sun BBS, Tlf: 081 84545 / 081 84645

KRAGERØ: Slekts-Forum BBS, Tlf: 03 990 991

DANMARK: Dansk Telecom Service, Tlf: +45-31-514043

Adresser til de andre nordiske foreningene:

Föreningen DIS
Sandgatan 10kv
S 582 35 LINKÖPING
Sverige

Datateknik för Släktsforskningen
Box 264
SF-00171 HELSINGFORS
Finland

DIS-Danmark
Formann Finn Andersen
Grysgårdsvej 2
2400 KØBENHAVN NV
Danmark

DIS-Väst
Formann Björn Molin
Fjällglimmen 2
S 424 49 ANGERED
Sverige

DIS-Öst
Formann Göran Tengnér
Kyrkvägen 13
S 182 74 STOCKSUND
Sverige

B

RETURADRESSE:

DIS-Norge

Pb. 47

1430 ÅS

5. Nordiske Symposium for Databehandling i Slektsforskning

vil finne sted 25. til 27. oktober 1991

Sted:

Vestoppland Folkehøgskole

Brandbu

Foreløpig påmelding kan foregå ved å sende inn slipp på s. 29-30 i dette blad. Tidsfrist for påmelding av foredrag eller veggutstilling (posters) er **1. juli 1991**. Tidsfrist for påmelding ellers er **1. september 1991**.

Slipp for endelig og bindende påmelding kommer i neste nr. sammen med en foreløpig oversikt over foredrag.

ISSN 0803-0510